Έκταση: **195** τ. χλμ. Ανάπτυξη ακτών: **120** χλμ. Πληθυσμός: **9.600**

Στα νοτιοδυτικά της Νάξου, με την οποία άλλοτε ήταν ενωμένη (σήμερα την χωρίζει πορθμός πλάτους τριών μιλίων), η Πάρος απέχει από τον Πειραιά 95 μίλια. Βρίσκεται βορειοανατολικά της Αντίπαρου, από την οποία τη χωρίζει θαλάσσιο στενό πλάτους τριών τετάρτων του μιλίου. Ορεινή (Προφήτης Ηλίας, 750 μ., Μάρπησσα ή Στρούμπουλας, 730 μ.), έχει σχήμα έλλειψης (ωοειδές), με δυο προφυλαγμένους κόλπους, ένα στα δυτικά, όπου η πρωτεύουσα Πάρος ή Παροικία, κι ένα στα βόρεια, όπου η Νάουσα.

Το νησί παράγει μαύρο κρασί, μπαμπάκι, λάδι, καπνό, δημητριακά, όσπρια και προϊόντα κτηνοτροφίας και διαθέτει ορυχεία μόλυβδου, ψευδάργυρου και μαγγανίου. Ξακουστό όμως από την αρχαιότητα είναι για τα λατομεία με τα περίφημα παριανά μάρμαρα. Σήμερα, και για τον τουρισμό του.

Το αεροδρόμιο, 11 χλμ. από την Παροικία, επιτρέπει την αεροπορική σύνδεση της Πάρου με την Αθήνα, ενώ ακτοπλοϊκά συνδέεται με τον Πειραιά και τη Θεσσαλονίκη, το καλοκαίρι και τη Ραφήνα. Ακτοπλοϊκή σύνδεση υπάρχει και με τα νησιά Αμοργός, Ανάφη, Δονούσα, Ηρακλειά, Θήρα, Θηρασία, Ίο, Κουφονήσι (Πάνω), Νάξος, Σύρος και Φολέγανδρος. Το καλοκαίρι και με Άνδρο, Μύκονο, Σίκινο, Τήνο, Ικαρία, Σάμο, Ηράκλειο Κρήτης, Σκιάθο και τις δωδεκανησιακές Αστυπάλαια, Κάλυμνο, Καστελόριζο, Κω, Νίσυρο, Ρόδο, Σύμη και Τήλο. Η εξαρτημένη από την Πάρο, Αντίπαρος, εξυπηρετείται από αυτήν.

Πρωτεύουσα και λιμάνι του νησιού είναι η Πάρος ή **Παροικία**, όπου υπάρχει η περίφημη Παναγία η Εκατονταπυλιανή κτισμένη, κατά την παράδοση, από την Αγία Ελένη, μητέρα του Μεγάλου Κωνσταντίνου, όταν στάθμευσε εκεί στο ταξίδι της για τους Αγίους Τόπους. Διαθέτει πλήθος όμορφες παραλίες, όπως και οι παράλιοι οικισμοί
Αλυκή
,
Δρυός
,
Λογαράς
, η ωραία
Νάουσα
, το
Πίσω Λιβάδι
και η

Πούντα
, απ' όπου η Αντίπαρος απέχει μιαν ανάσα. Στη μέση του νησιού βρίσκονται οι όμορφες
Λεύκες
, ενώ πάνω από την ανατολική ακτή έχει κτιστεί η Μάρπησσα. Με αξιόλογη τουριστική υποδομή, η Πάρος διαθέτει πολλά και καλά ξενοδοχεία και διαμερίσματα με ξενοδοχειακές παροχές, ενώ παντού νοικιάζονται δωμάτια. Τουριστική υποδομή διαθέτει και η γειτονική Αντίπαρος με μοναδικό οικισμό το
Κάστρο
ή Αντίπαρο. Για την επικοινωνία με την Πάρο υπάρχουν οχηματαγωγά και καΐκια.

Τηλέφωνα: Αστυνομία: 228.40.23.333 (τουριστική: 228.40.21.673). Κέντρο Υγείας Παροικίας: 228.40.22.500 – 3. Αγροτικό ιατρείο Νάουσας: 228.40.51.216. Λιμεναρχείο: 228.40.21.240. Αεροδρόμιο: 228.40.91.257. Ολυμπιακή: 228.40.21.900. Λεωφορεία: 228.40.21.395. Δημοτικό γραφείο τουρισμού: 228.40.24.772.

Η **ιστορία** της Πάρου

Ηρακλής φονιάς:

Όταν μια στενή λωρίδα γης ένωνε την Πάρο με την Αντίπαρο, όποιος κατείχε το γειτονικό μικρό νησί Σάλιαγκος, μπορούσε να ελέγχει το πέρασμα αλλά και να είναι ασφαλής. Στη Νεολιθική εποχή, το πέρασμα αυτό πρέπει να είχε μεγάλη σημασία. Στον Σάλιαγκο βρέθηκε νεολιθική κατοίκηση από τις σπουδαιότερες που μας είναι γνωστές στο Αιγαίο. Η παρουσία του ανθρώπου στην περιοχή είναι συνεχής και στην περίοδο του Χαλκού: Από τα 3200 ως τα 2100 π.Χ. (στην Πρωτοκυκλαδική εποχή) έχουν εντοπιστεί ανοχύρωτοι παράλιοι οικισμοί και επτά νεκροταφεία. Στην περιοχή της Νάουσας εντοπίστηκαν δώδεκα κιβωτιόσχημοι τάφοι, από τους οποίους, οι τρεις ασύλητοι. Σ' αυτούς, ανάμεσα στα κτερίσματα (αφιερώματα στον νεκρό), υπήρχαν σχηματοποιημένα ειδώλια και μαρμάρινα κωνικά ποτήρια. Η κατοίκιση συνεχιζόταν και στη Μεσοκυκλαδική εποχή που κράτησε στο νησί από το 2100 ως το 1580 π.Χ. Στο τέλος της περιόδου (γύρω στα 1600), η επίδραση της Κρήτης

έγινε έντονη. Άλλωστε, το νησί, αρχικά ονομαζόταν Μινώα.

Όταν ο Ηρακλής κλήθηκε να πραγματοποιήσει τον ένατο από τους δώδεκα άθλους, στους οποίους τον υποχρέωσε ο Ευρυσθέας, να του φέρει δηλαδή τη ζώνη της βασίλισσας των αμαζόνων Ιππολύτης, ο ημίθεος πέρασε από την Πάρο. Στο νησί βρήκε εγκατεστημένα και σκότωσε τέσσερα από τα παιδιά του Μίνωα (Ευρυμέδοντας, Νηφαλίωνας, Φιλόλαος, Χρύσης). Πήρε μαζί του, άλλους δυο γιους του βασιλιά της Κρήτης (Αλκαίο και Σθενέλαο) κι έφυγε στη Μυσία (στη μικρασιατική πλευρά της Προποντίδας), αναζητώντας τις αμαζόνες.

Ο Μίνωας πήγε στην Πάρο. Την ώρα που θυσίαζε στις Χάριτες, έμαθε τον θάνατο του γιου του, Ανδρόγεω (τον είχε παγιδέψει στην Αθήνα ο εκεί βασιλιάς Αιγέας). Πέταξε το στεφάνι από το κεφάλι του και σταμάτησε τον αυλό. Από τότε, οι Πάριοι θυσίαζαν χωρίς στεφάνι και αυλό. Οι δυο μύθοι όμως, απηχούν την πολύχρονη αντιπαλότητα Μινωιτών και Μυκηναίων. Ο φόνος του Ανδρόγεω έγινε αιτία να υποχρεωθούν οι Αθηναίοι να στέλνουν στον Μινώταυρο το άνθος της νεολαίας τους, κακό στο οποίο επρόκειτο να βάλει τέλος ο Θησέας. Έτσι κι αλλιώς, στην Πάρο, στην περιοχή της Νάουσας, δημιουργήθηκε μυκηναϊκή ακρόπολη που έφτασε σε ακμή στα τέλη του ΙΓ' π.Χ. αιώνα. Η ακρόπολη καταστράφηκε στις αρχές του ΙΒ' αιώνα. Με όλα αυτά, υποθέτουμε ότι στην εποχή του Λίθου, τον πρώτο λόγο ανάπτυξης είχε η περιοχή γύρω και νότια από την Παροικία, ενώ στην εποχή του Χαλκού, η περιοχή της Νάουσας.

Για τους επόμενους περίπου δυο αιώνες δεν έχουμε ευρήματα που να μαρτυρούν κάποιο είδος ανάπτυξης. Νέος οργανωμένος οικισμός γνωρίζουμε ότι δημιουργήθηκε γύρω στα 950 με 900 π.Χ., όταν το νησί αποικίστηκε από Ίωνες. Προοδευτικά, ο οικισμός αυτός μεγάλωνε και νέοι οικισμοί εμφανίζονταν, μαζί με δείγματα ανάπτυξης της γεωμετρικής Τέχνης. Ως τα 700 π.Χ. οι Πάριοι είχαν μπει στον χώρο που φωτίζεται από το φως της Ιστορίας.

Η Ωραία και ο Αρχίλοχος:

Στην αρχή, οι Πάριοι είχαν τη φήμη πολύ δίκαιων ανθρώπων και οι κάτοικοι άλλων πόλεων τους ζητούσαν να γίνουν διαιτητές για την επίλυση διαφορών που υπήρχαν μεταξύ τους. Μια τέτοια διαφορά είχαν η Άνδρος και η Χαλκίδα, σχετικά με την αποίκηση της Ακάνθου

(λιμάνι στην Χαλκιδική). Τη διαιτησία ανέλαβαν Ερυθραίοι, Σάμιοι και Πάριοι. Ήταν ολοφάνερο ότι το δίκιο βρισκόταν στην πλευρά της Άνδρου, υπέρ της οποίας ψήφισαν Ερυθραίοι και Σάμιοι. Οι Πάριοι όμως, ψήφισαν υπέρ της Χαλκίδας. Οι κάτοικοι της Άνδρου έγιναν έξαλλοι. Όπως αναφέρει ο Πλούταρχος, από τότε είχαν ευχή και κατάρα ούτε να παντρεύουν τις γυναίκες τους με Πάριους ούτε να παντρεύονται γυναίκες της Πάρου. Ο απόηχος της διαμάχης αυτής φτάνει ως τις μέρες μας κι αποτυπώνεται στα στιχάκια που ακόμα τραγουδιούνται στην Άνδρο:

«Μα δεν θέλω απ' την Πάρο

μήτε κότα για να πάρω

μήτε αβγό, μήτε κορκό,

μήτε πράμα θηλυκό».

Μια γυναίκα της Πάρου όμως έγινε αιτία να αποκτήσει η Ελλάδα ένα σπουδαίο ποιητή και η ποίηση νέους ορίζοντες. Ήταν κάποια Νεοβούλη, κόρη ενός Λυκάμβου, την οποία ερωτεύτηκε ο συμπατριώτης της Αρχίλοχος (725 – 650 ή 708 – 628). Όσο στενά κι αν την πολιορκούσε ο νεαρός, εκείνη τον αρνιόταν. Τελικά, παντρεύτηκε άλλον.

Απαρηγόρητος ο Αρχίλοχος, το έριξε στην περιπετειώδη ζωή, αναζητώντας τον θάνατό να τον λυτρώσει. Τελικά, σκοτώθηκε σε κάποια μάχη των Πάριων με τους κατοίκους της Νάξου. Στα διαλείμματα όμως, ανάμεσα σε μάχες και κάθε είδους επικίνδυνες περιπέτειες, το έριχνε στο γράψιμο. Έγραφε ποιήματα αφιερωμένα στη Νεοβούλη και στο κρασί. Ποιήματα γεμάτα πάθος αλλά και σκωπτικότητα. Επινόησε τα ποιητικά μέτρα ίαμβος (βραχύ – μακρό) και τροχαίος (μακρό – βραχύ), απλοποίησε την ποιητική γλώσσα και την έφερε πιο κοντά στον λαό και τελειοποίησε την ποίηση των ατομικών συναισθημάτων. Θεωρείται ο μεγαλύτερος ιαμβογράφος και από τους προδρόμους της κωμωδίας. Τον είπαν «Όμηρο των ιάμβων». Η Πάρος ειδικά, του χρωστά τη διαφήμιση που έκανε στα σύκα της, τα κατακόκκινα περίφημα «αιμώνια», τα μόνα που του έλειπαν από την πατρίδα του (και τα απαθανάτισε στα ποιήματά του), όταν κάποια στιγμή ο περιπετειώδης βίος του τον έφερε τυχοδιώκτη στη Θάσο.

Η Πάρος όμως ήταν και είναι ξακουστή για το «παριανό μάρμαρό» της. Το λεπτόκοκκο και χιονόλευκο περίφημο μάρμαρο που μονοπωλεί την προτίμηση των αγαλματοποιών. Οι αρχαίοι το ονόμαζαν «λυχνίτη» (λύχνος, φως) είτε επειδή το χαρακτηρίζει διαφάνεια που δίνει την αίσθηση αίγλης, όταν πέφτει επάνω του το φως, είτε επειδή η εξόρυξή του γινόταν υπό το φως λυχναριών. Φυσικά, αυτό το μάρμαρο ήταν πανάκριβο. Οι γλύπτες το χρησιμοποιούσαν με μεγάλη φειδώ και από κανενός το μυαλό δεν περνούσε η ιδέα ότι θα μπορούσε να κτίσει με τέτοιο υλικό. Γι' αυτό άλλωστε ο εξόριστος Αθηναίος Αλκμεωνίδης Κλεισθένης με παριανό μάρμαρο κατάφερε να δωροδοκήσει τους αμφικτίονες των Δελφών και την Πυθία, ώστε να χρησμοδοτεί στους Σπαρτιάτες τη «θεϊκή θέληση» να διώξουν από την Αθήνα τους τύραννους Πεισιστρατίδες.

Με τους Πέρσες:

Η αντιπαλότητα της Πάρου με τη Νάξο, έφερε τους Πάριους στο πλευρό των Περσών, όταν ο Δάτις και ο Αρταφέρνης φάνηκαν στο Αιγαίο. Συμβολικά, μια παριανή τριήρης εντάχθηκε στον περσικό στόλο. Όμως, μετά τη μάχη του Μαραθώνα, οι Πέρσες γύρισαν στην Ασία. Με 70 τριήρεις, ο Αθηναίος στρατηγός Μιλτιάδης φάνηκε στην Πάρο. Πολιόρκησε την πόλη λέγοντας ότι θα αποχωρούσε μόνο αν οι Πάριοι πλήρωναν πρόστιμο 200 τάλαντα (γι' αυτό κι αργότερα κατηγορήθηκε για «ληστρική εκστρατεία»). Αντιπροσωπεία των νησιωτών μετέφερε στον στρατηγό την απόφασή τους να παραδοθούν. Μεσολάβησε η νύχτα και μια φωτιά άναψε σε κάποια κορφή της κοντινής Μυκόνου. Οι Πάριοι πίστεψαν ότι ξαναγύρισαν οι Πέρσες για να τους βοηθήσουν. Έτσι, πάτησαν τη συμφωνία και δεν παραδόθηκαν. Από τότε καθιερώθηκε η έκφραση «αναπαριάζειν» που χαρακτήριζε όσους αθετούσαν τις υποσχέσεις τους.

Τελικά, ο Μιλτιάδης δεν μπόρεσε να πάρει την Πάρο. Οι συμπατριώτες του τον καταδίκασαν σε φυλάκιση και πρόστιμο 50 ταλάντων. Πέθανε στη φυλακή (ή από γάγγραινα εξαιτίας τραύματος στην Πάρο), ενώ το πρόστιμο πληρώθηκε αργότερα από τον γιο του, στρατηγό Κίμωνα.

Μετά από χρόνια, η Πάρος αναγκάστηκε να πληρώσει στους Αθηναίους πρώτα 16 κι έπειτα άλλα 30 τάλαντα. Εντάχθηκε στην Αθηναϊκή συμμαχία από την οποία αποχώρησε το 404

π.Χ. Στα 378, υποχρεώθηκε να ενταχθεί στη Β' Αθηναϊκή συμμαχία. Στα 357, αποστάτησε μαζί με την Χίο με την οποία οι Πάριοι ήρθαν σε συμφωνία. Μετά τη μάχη της Χαιρώνειας, το 338 π.Χ., υπέκυψαν στους Μακεδόνες κι έπειτα διαδοχικά στους Πτολεμαίους, τον Πάρθο Μιθριδάτη και τους Ρωμαίους

Οι καλλιτέχνες:

Στα χρόνια της ακμής της, η Πάρος ανέπτυξε μεγάλη βιομηχανία ενδυμάτων. Ήταν βαμμένα σε πορφυρό χρώμα κι έγιναν περιζήτητα με την ονομασία «βεύδεα». Τον ίδιο καιρό, η Τέχνη γνώρισε μεγάλη άνθιση στο νησί. Με το ανεκτίμητο υλικό στα πόδια της, φυσικό ήταν να γίνει πατρίδα μεγάλων γλυπτών:

Τον Ε' αιώνα π.Χ. αναδείχθηκε ο Αγοράκριτος. Ήταν μαθητής του περίφημου Φειδία, τόσο καλός, ώστε για πολύ καιρό έργα του τα χρέωναν στον δάσκαλό του. Ανάμεσα σε αυτά είναι η Νέμεση (τμήματά της βρίσκονται στα μουσεία Βρετανικό και Αρχαιολογικό της Αθήνας), η Μεγάλη Μητέρα Κυβέλη, η Αθηνά Ιτωνία κ.ά.

Τον Δ' π.Χ. αιώνα, περίφημος γλύπτης και αρχιτέκτονας ήταν ο Πάριος Σκόπας. Ανάμεσα στα έργα του είναι ο Ναός της Αλέας Αθηνάς στην Τεγέα (με δικό του το αέτωμα που αναπαριστά το κυνήγι του Καλυδώνιου κάπρου και τη μάχη του Τήλεφου με τον Αχιλλέα). Τεμάχια του γλυπτού βρίσκονται στα μουσεία Τεγέας και Αρχαιολογικό της Αθήνας). Στα 350, συμμετείχε μαζί με άλλους στη διακόσμηση του Μαυσωλείου, στην Αλικαρνασσό. Δικό του είναι μεγάλο τμήμα της Αμαζονομαχίας που καλύπτει πλευρά του Μαυσωλείου. Τα έργα του διακρίνονται για τη σφοδρή κίνηση και την έντονη απόδοση του πάθους.

Από την Πάρο κατάγονταν επίσης ο γλύπτης Θρασυμίδης και οι ζωγράφοι Αρκεσίλαος και Νικάνωρ.

Στα 1627, ανακαλύφθηκε στο νησί μια ακρωτηριασμένη χρονολογική επιγραφή, χαραγμένη πάνω σε μάρμαρο. Είναι γνωστή με το όνομα «Πάρια Μάρμαρα» (Marmora Paria) ή «Πάριο

Χρονικό». Καταγράφει όλα τα σημαντικά για τον εμπνευστή της γεγονότα 1318 ετών (από τον Κέκροπα το 1582 π.Χ. ως το 264 π.Χ.) κι αποτελεί πολύτιμο εύρημα. Σήμερα, βρίσκεται στο μουσείο της Οξφόρδης, στην Αγγλία. Η συνέχειά της εντοπίστηκε το 1897 ως τμήμα κάποιου εξώστη επιστρωμένου με μάρμαρο. Βρίσκεται στο μουσείο της Παροικίας.

Βενετσιάνικη ιδιοκτησία:

Πριν να γίνει η ίδια ορμητήριο πειρατών, η Πάρος γνώρισε πολλές λεηλασίες, καταστροφές και αρπαγές. Στις αρχές του ΙΒ' αιώνα, τη λεηλάτησε ο δόγης Δομίνικος Μικέλης, που είχε εξορμήσει από τη Χίο. Στα 1207, προσαρτήθηκε στο Δουκάτο της Νάξου, που δημιούργησε ο Μάρκος Σανούδος, κι ακολούθησε την τύχη του για δυο αιώνες. Στα 1389, η δούκισσα Φιορέντσα Σανούδου έδωσε την Πάρο προίκα στη μοναχοκόρη της που παντρεύτηκε τον Γάσπαρο Σουμμαρίπα. Από τότε, το νησί έγινε ιδιοκτησία της οικογένειας Σουμμαρίπα. Η δέσποινα της οικογένειας, Μαρία, το χάρισε (1414) στον πρωτότοκο γιο της Κρουστίνο Α' Σουμμαρίπα. Δυο χρόνια αργότερα (1416), ο δούκας της Νάξου, Ιάκωβος Α', βρισκόταν στη Σμύρνη. Εκεί ήταν και ο σουλτάνος Μωάμεθ Α'. Οι δυο άντρες συναντήθηκαν αλλά ο Ιάκωβος παρέλειψε να χαιρετήσει τον Οθωμανό. Οργίστηκε εκείνος και, για να εκδικηθεί, έστειλε τον στόλο του στις Κυκλάδες. Ανάμεσα στα νησιά που γνώρισαν την τουρκική θηριωδία, η Πάρος υπέστη τη μεγαλύτερη συμφορά: Λεηλατήθηκε άγρια, ενώ πολλοί από τους κατοίκους της ξεριζώθηκαν για να πουληθούν στα σκλαβοπάζαρα.

Στα 1490, νέος τουρκικός στόλος φάνηκε στην περιοχή. Ήταν του σουλτάνου Βαγιαζήτ Β' κι είχε αποστολή να αφαιρέσει την Πάρο από τον Νικόλαο Α' Σουμμαρίπα. Αυτός ύψωσε σημαία της Βενετίας με το φτερωτό λιοντάρι του Αγίου Μάρκου, ενώ στο νησί έτυχε και κατέπλευσε μοίρα βενετσιάνικου στόλου υπό τον ναύαρχο Νικόλαο Καπέλο. Οι Οθωμανοί ματαίωσαν την επιχείρηση. Στο λιμάνι της Πάρου, πάντως, ο δούκας της Νάξου είχε πάντα ελλιμενισμένες κάποιες γαλέρες, οπότε το νησί δεν υπέφερε από τους πειρατές όσο άλλα. Κάποια στιγμή, πέρασε στην ιδιοκτησία παρακλαδιού της βενετσιάνικης οικογένειας Βενιέρη. Τελευταίος ιδιοκτήτης της Πάρου ήταν ο Βερνάρδος Σαγρέδος. Μετά από ηρωική άμυνα στο κτισμένο στα 1500 κάστρο του Κέφαλου (ερείπιά του υπάρχουν ακόμα στην περιοχή της Μάρπησσας), υπέκυψε το 1537 στον ναύαρχο πειρατή Χαϊρεντίν Μπαρμπαρόσα. Τη στιγμή εκείνη, το νησί αριθμούσε 6.000 κατοίκους. Οι γέροι σφάχτηκαν, οι νέοι στάλθηκαν κωπηλάτες στα καράβια (τα γνωστά κάτεργα). Μάζεψαν τα παιδιά και τα μετέφεραν στη Μικρά Ασία, να γίνουν γενίτσαροι. Οι γυναίκες διατάχτηκαν να χορεύουν στην παραλία, ώσπου ο Χαϊρεντίν Μπαρμπαρόσα να αποφασίσει ποιες ήταν οι ωραιότερες και να τις διαλέξει για λογαριασμό του.

Φωλιά πειρατώ ν:

Στη διάρκεια της τουρκοκρατίας, η Πάρος ήταν βάση και ορμητήριο πειρατών. Πολλοί από αυτούς είχαν παντρευτεί ντόπιες ή ήταν και οι ίδιοι Πάριοι. Λειτουργούσαν σαν εργαζόμενοι οικογενειάρχες με επάγγελμα την πειρατεία. Όταν η Υψηλή Πύλη αποφάσισε ότι η κατάσταση είχε παραγίνει με τους πειρατές, έστειλε τον στόλο να καθαρίσει τις θάλασσες. Η εκστρατεία είχε ελάχιστα αποτελέσματα. Όμως, στα 1666, οι Τούρκοι βγήκαν στην περιοχή της Παροικίας που ήταν γνωστό κρησφύγετο πειρατών, λεηλάτησαν, γκρέμισαν, βίασαν, έσφαξαν και προχώρησαν σε κάθε είδους ωμότητα «για την επιβολή της τάξης».

Έντεκα χρόνια αργότερα, στα 1677, ο τουρκικός στόλος είχε εντοπίσει ένα πειρατικό πλοίο στην περιοχή. Ήταν καμιά εκατοστή Φράγκοι πειρατές που θεώρησαν καλό να πιάσουν στην Πάρο και να κρυφτούν στα βουνά. Ο στόλος αγκυροβόλησε στο νησί. Για να μην υποστούν τα ίδια, οι Πάριοι συγκρότησαν αποσπάσματα και βγήκαν στην ύπαιθρο να βρουν τους πειρατές. Τους έπιασαν όλους, εκτός από τον αρχηγό, και τους παρέδωσαν στους Τούρκους. Παρ' όλα αυτά, οι Τούρκοι λεηλάτησαν τη Νάουσα.

Έτσι κι αλλιώς, σε όλη τη διάρκεια των μακρόχρονων πολέμων ανάμεσα στη Βενετία και την Οθωμανική αυτοκρατορία, η Πάρος υπέφερε τα πάνδεινα, πότε από τη μια, πότε από την άλλη πλευρά. Στα 1700 όμως πρέπει να είχε αξιόλογη εμπορική κίνηση, καθώς στο νησί είχαν εγκατασταθεί πρόξενοι της Αγγλίας και της Ολλανδίας. Κάποια στιγμή, το νησί διέθετε 35 μοναστήρια. Τον ΙΘ' αιώνα, είχαν μείνει 17 ορθοδόξων κι ένα Γάλλων καπουτσίνων. Στα 1820, παραμονές της επανάστασης, οι νησιώτες είχαν περιπέσει σε μεγάλη φτώχεια, όπως μαρτυρείται από επίσημο έγγραφο της εποχής. Και, σαν να μην της έφτανε αυτό, στα 1824, γνώρισε νέα λεηλασία, αυτή τη φορά από τους πειρατές του Σφακιανού Ζαχαριά.

Λίγο λίγο, μετά την ένταξη της στο αναγνωρισμένο ελληνικό κράτος (1830), η Πάρος άρχισε και πάλι να παίρνει επάνω της. Ένα αιώνα αργότερα (1928), αριθμούσε κατοίκους όσους και σήμερα. Και είχε μετατραπεί σε κέντρο καλλιέργειας εκλεκτών καπνών. Σήμερα, είναι αξιόλογο τουριστικό κέντρο.

(Έθνος της Κυριακής, 2001 – 2002) (τελευταία επεξεργασία, 17.2.2010)